TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. spalio 4 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Europos Sąjungos nuosavi ištekliai – Sąjungos finansinių interesų apsauga – Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013 – 2 straipsnio 36 punktas – Pažeidimo sąvoka – 143 straipsnio 2 dalis – Žala, padaryta Sąjungos biudžetui dėl nepagrįstų išlaidų – Taikytinos finansinės pataisos normos nustatymas – Fiksuoto dydžio pataisos normų skalė – Proporcingumo principas“

Byloje C-175/23

dėl *Administrativen sad Veliko Tarnovo* (Veliko Tarnovo administracinis teismas, Bulgarija) 2023 m. kovo 8 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2023 m. kovo 21 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Obshtina Svishtov

prieš

Rakovoditel na Upravlyavashtia organ na Operativna programa „Regioni v rastezh“ 2014-2020

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas N. Piçarra (pranešėjas), teisėjai N. Jääskinen ir M. Gavalec,

generalinė advokatė T. Ćapeta,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Estijos vyriausybės, atstovaujamos, M. Kriisa,

– Europos Komisijos, atstovaujamos D. Drambozova ir J. Hradil,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: bulgarų.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013, p. 320), 2 straipsnio 36 punkto ir 143 straipsnio 2 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Obshtina Svishtov* (Svištovo savivaldybė, Bulgarija) ir *Rakovoditel na Upravlyavashtia organ na Operativna programa „Regioni v rastezh“ 2014-2020* (2014–2020 m. veiksmų programą „Augantys regionai“ administruojančios institucijos vadovas; toliau – administravimo institucija) ginčą dėl sprendimo, kuriuo pastaroji taikė finansinę pataisą šiai savivaldybei, dėl to, kad buvo pažeistos konkurso dalyvio paskyrimo sudarant viešojo pirkimo sutartį taisyklės.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1303/2013

3 Pagal Reglamento Nr. 1303/2013 120 konstatuojamąją dalį „siekiant valstybėms narėms užtikrinti teisinį tikrumą, reikėtų nustatyti konkrečią valstybių narių ir [Europos] Komisijos dėl fondų <…> taikomų finansinių pataisų tvarką ir procedūras, laikantis proporcingumo principo“.

4 Šio reglamento 2 straipsnio „Apibrėžtys“ 36 ir 37 punktuose numatyta:

„Šiame reglamente vartojamų terminų reikšmės <…>:

36) pažeidimas – bet koks įgyvendinant <…> fondus padarytas Sąjungos teisės ar nacionalinės teisės, susijusios su jos taikymu, pažeidimas dėl ekonominės veiklos vykdytojo veiksmų ar neveikimo, kai nepagrįstas išlaidas įtraukus į Sąjungos biudžetą padaroma ar būtų padaryta žala Sąjungos biudžetui[;]

37) [e]konominės veiklos vykdytojas – fizinis ar juridinis asmuo arba kitas subjektas, dalyvaujantis įgyvendinant <…> fondų paramą, išskyrus valstybę narę, besinaudojančia savo, kaip viešosios valdžios institucijomis, išimtinėmis teisėmis.“

5 Minėto reglamento 143 straipsnio „Valstybių narių atliekamos finansinės pataisos“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Atsakomybė už pažeidimų tyrimą, reikiamas finansines pataisas ir lėšų susigrąžinimą visų pirma tenka valstybėms narėms. Sisteminio pažeidimo atveju valstybė narė atlieka visų veiksmų, kuriems pažeidimas galėjo turėti įtakos, tyrimą.

2. Valstybės narės atlieka reikiamas finansines pataisas, kurias reikia atlikti dėl veiksmuose arba veiksmų programose nustatytų pavienių ar sisteminių pažeidimų. Atliekant finansines pataisas panaikinamas visas veiksmui arba veiksmų programai skirtas viešasis įnašas arba jo dalis. Valstybė narė atsižvelgia į pažeidimų pobūdį, svarbą ir Fondo finansinius nuostolius ir nustato proporcingą pataisą. <…>“

6 To paties reglamento 144 straipsnio „Finansinių pataisų kriterijai“ 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Komisija, priimdama įgyvendinimo aktus, atlieka finansines pataisas, panaikindama visą Sąjungos įnašą veiksmų programai arba jo dalį <…>, jei, atlikusi būtiną tyrimą, nustato, kad:

<…>

b) prieš pradėdama taikyti šioje dalyje nustatytą pataisos procedūrą valstybė narė neįvykdė savo prievolių pagal 143 straipsnį;

<…>

Taikydama finansines pataisas Komisija remiasi konkrečiais nustatytų pažeidimų atvejais ir atsižvelgia į tai, ar pažeidimas yra sisteminis. Jeigu iš fondų <…> prašomų padengti netinkamų finansuoti išlaidų sumos tiksliai kiekybiškai įvertinti neįmanoma, Komisija finansinę pataisą atlieka remdamasi fiksuotąja norma arba finansinę pataisą ekstrapoliuoja.

2. Nustatydama 1 dalyje nurodytą pataisą Komisija laikosi proporcingumo principo, atsižvelgdama į pažeidimo pobūdį ir sunkumą bei į nustatytų atitinkamos veiksmų programos valdymo ir kontrolės sistemos trūkumų mastą ir finansinį poveikį.“

2019 m. Komisijos gairės

7 Pagal 2019 m. gegužės 14 d. Komisijos sprendimo, kuriuo nustatomos su Sąjungos finansuotomis išlaidomis susijusių finansinių pataisų, kurias reikia atlikti dėl viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo, nustatymo gairės (C(2019) 3452 *final*) (toliau – 2019 m. Komisijos gairės), 1.4 punktą „kriterijai, į kuriuos reikia atsižvelgti sprendžiant dėl proporcingos pataisos normos“, „kai dėl pažeidimo pobūdžio neįmanoma tiksliai apskaičiuoti finansinio poveikio, tačiau pats pažeidimas gali turėti poveikį biudžetui, Komisija gali apskaičiuoti taikytinos pataisos sumą atsižvelgdama į tris kriterijus, t. y. pažeidimų pobūdį ir sunkumą <…> bei fondų finansinius nuostolius. Tai reiškia, kad finansinės pataisos, atliekamos remiantis šių gairių 2 skirsnyje nustatytomis fiksuotų dydžių normomis (5 %, 10 %, 25 % ir 100 %), turi atitikti proporcingumo principą. Tai neturi įtakos aplinkybei, kad apskaičiuojant galutinę taikytinos pataisos sumą reikia atsižvelgti į visus nustatyto pažeidimo požymius, susijusius su veiksniais, į kuriuos buvo atsižvelgta nustatant šią fiksuoto dydžio normą <…>“

Bulgarijos teisė

8 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos (DV, Nr. 52, 2020 m. birželio 9 d.) 2015 m. gruodžio 22 d. *Zakon za upravlenie na sredstvata ot evropeyskite fondove pri spodeleno upravlenie* (Įstatymas dėl Europos fondų lėšų valdymo pagal pasidalijamojo valdymo principą, DV, Nr. 101, pakeistas pavadinimas – DV, Nr. 51, 2022 m. liepos 1 d.; toliau – ZUSEFSU) 70 straipsnio 1 dalies 9 punkte nustatyta: „[Europos struktūrinių ir investicijų fondų] finansinė parama gali būti visiškai arba iš dalies panaikinta atlikus finansinę pataisą dėl pažeidimo, kuris yra 4 skyriuje nurodytų konkurso laimėtojo paskyrimo taisyklių pažeidimas dėl paramos gavėjo veikimo ar neveikimo, dėl kurio kilo ar galėjo kilti žala [Europos struktūrinių ir investicijų fondų] ištekliams.“ ZUSEFSU 70 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta: „pažeidimo atvejai, dėl kurių taikomos finansinės pataisos pagal 1 dalies 9 punktą, nurodomi Ministrų Tarybos norminiame akte“.

9 *Naredba za posochvane na nerednosti, predstavlyavashti osnovania za izvarshvane na finansovi korektsii, i protsentnite pokazateli za opredelyane razmera na finansovite korektsii po reda na Zakona za upravlenie na sredstvata ot Evropeyskite strukturni i investitsionni fondove* (Nutarimas, kuriuo nustatomi pažeidimai, pateisinantys finansinių pataisų taikymą, ir procentinės dalys, pagal kurias nustatoma finansinių pataisų suma pagal Įstatymą dėl Europos fondų lėšų valdymo pagal pasidalijamojo valdymo principą, DV, Nr. 27, 2017 m. kovo 31 d.; toliau – nutarimas), 1 straipsnio 1 punkte numatyti „pažeidimo, susijusio su sutarties šalies paskyrimo pagal [ZUSEFSU] 4 skyrių taisyklių pažeidimu, atvejai dėl paramos gavėjo veiksmų ar neveikimo, dėl kurių padaroma arba gali būti padaryta žala Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšoms <…> ir kurie yra finansinės pataisos pagal [ZUSEFSU] 70 straipsnio 1 dalies 9 punktą pagrindas.“

10 Pagal nutarimo 2 straipsnio 1 ir 2 dalis 1 straipsnio 1 punkte nurodyti pažeidimai ir jiems taikomos finansinių pataisų normos įtvirtintos šio nutarimo 1 priede, įskaitant pažeidimus, padarytus prieš įsigaliojant Viešųjų pirkimų įstatymui.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

11 Pagal susitarimą, sudarytą su vadovaujančiąja institucija, Svištovo savivaldybė gavo paramą, susijusią su projektu pagal veiksmų programą 2014–2020 m. „Augantys regionai“, iš dalies finansuojamą iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF).

12 Siekdama įgyvendinti šį projektą Svištovo savivaldybė, veikdama kaip perkančioji organizacija, pagal nacionalinį viešųjų pirkimų įstatymą pradėjo atvirą konkursą dėl dviejų pirkimo dalių. Šio konkurso pabaigoje buvo pasirašytos dvi sutartys su dviem ūkio subjektais, kurie buvo paskelbti laimėtojais ir kuriems buvo paskirta po vieną iš šių pirkimo dalių.

13 Atlikdama patikrinimą po pranešimo, vadovaujančioji institucija nustatė šio konkurso pažeidimą. Todėl 2022 m. vasario 18 d. sprendimu ši institucija šiai savivaldybei pritaikė 10 % skirtos paramos sumos dydžio finansinę pataisą.

14 2022 m. balandžio 28 d. sprendimu *Administrativen sad Veliko Tarnovo* (Veliko Tarnovo administracinis teismas, Bulgarija), kuriam Svištovo savivaldybė pateikė skundą, panaikino šį sprendimą, motyvuodamas tuo, kad nebuvo pažeista jokia nacionalinio viešųjų pirkimų įstatymo nuostata, todėl viešojo darbų pirkimo sutarties sudarymo procedūra nebuvo pažeista.

15 Vadovaujančioji institucija apskundė šį sprendimą *Varhoven administrativen sad* (Vyriausiasis administracinis teismas, Bulgarija), o šis, nepanaikinęs minėto sprendimo, nusprendė, kad ginčijamos faktinės aplinkybės yra kitokio pobūdžio pažeidimas, padarytas pažeidžiant nutarimo 1 priedo nuostatas, už kurį numatyta taikyti kitą finansinės pataisos normą.

16 Gavusi naują pranešimą vadovaujančioji institucija atliko naują projekto valdymo patikrinimą, po kurio nustatė pažeidimą, kurį lėmė viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas. 2022 m. lapkričio 14 d. sprendimu ji pritaikė Svištovo savivaldybei finansinę pataisą, atitinkančią 5 % tinkamų finansuoti išlaidų pagal abi sutartis, sudarytas su ekonominės veiklos vykdytojais.

17 Ši savivaldybė apskundė šį sprendimą *Administrativen sad Veliko Tarnovo* (Veliko Tarnovo administracinis teismas), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

18 Šis teismas pažymi, kad vadovaujančioji institucija konstatavo pažeidimą, kaip jis suprantamas pagal nutarimo 1 priedą, nepatikrinusi, ar Sąjungos biudžetas patyrė ar galėjo patirti nuostolių, ir neatsižvelgusi į nagrinėjamo pažeidimo sunkumą, pritaikė atitinkamą šiame priede numatytą finansinės pataisos normą.

19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, nors ZUSEFSU 70 straipsnio 1 dalies 9 punktas atitinka Reglamento Nr. 1303/2013 2 straipsnio 36 punktą, kiek tai susiję su pažeidimo sąvokos apibrėžtimi, ZUSEFSU 70 straipsnio 2 dalyje ir nutarimo 2 straipsnyje „iš esmės įtvirtinama nenuginčijama prezumpcija, kad [šiame nutarime] išvardyti nacionalinio įstatymo (įskaitant viešųjų pirkimų taisykles) pažeidimai *a priori* laikomi pažeidimais[, kaip tai suprantama pagal to reglamento 2 straipsnio 36 punktą], o tai taip pat reiškia realios ar tikėtinos žalos, susijusios su šių pažeidimų padarymu, prezumpciją, taip pat priežastinio ryšio tarp pažeidimo ir žalos ar žalos atsiradimo rizikos prezumpciją.“

20 Kadangi, šio teismo teigimu, taikytinuose nacionalinės teisės aktuose reikalaujama, kad vadovaujančioji institucija mokėtinos finansinės pataisos sumą nustatytų remdamasi vien minėtame priede numatyta fiksuoto dydžio norma, šiam teismui kyla klausimas, ar tokiais teisės aktais visiškai užtikrinamas proporcingumo principo, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 1303/2013 143 straipsnio 2 dalį, taikymas.

21 Šiomis aplinkybėmis *Administrativen sad Veliko Tarnovo* (Veliko Tarnovo administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar, atsižvelgiant į loginį ir teleologinį [Reglamento Nr. 1303/2013] 2 straipsnio 36 punkto ir 143 straipsnio 2 dalies aiškinimą, tokia nacionalinės teisės norma kaip ZUSEFSU 70 straipsnio 2 dalis, siejama su [nutarimo] 2 straipsnio 1 ir 2 dalimis, pagal kurią visada daroma prielaida, kad pažeidimas egzistuoja tuo atveju, kai pažeidžiamos normatyviniame sąraše klasifikuojamos viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo taisyklės, yra [suderinama su Sąjungos teise]?

2. Ar ZUSEFSU 70 straipsnio 2 dalis, siejama su [nutarimo] 2 straipsnio 1 ir 2 dalimis, atsižvelgiant į būtinybę individualizuoti kiekvieną konkretų ir specifinį viešųjų pirkimų srityje taikytinos taisyklės pažeidimą, atitinka [Reglamento Nr. 1303/2013] 143 straipsnio 2 dalies [trečiame] sakinyje įtvirtintą proporcingumo principą?“

Dėl prejudicinių klausimų

22 Savo dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1303/2013 143 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias bet koks viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas yra „pažeidimas“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 2 straipsnio 36 punktą, dėl kurio automatiškai taikoma finansinė pataisa, kurios dydis nustatomas pagal iš anksto nustatytą fiksuoto dydžio pataisos normų skalę.

23 Pirma, sąvoka „pažeidimas“ Reglamento Nr. 1303/2013 2 straipsnio 36 punkte apibrėžta kaip bet koks Sąjungos teisės ar nacionalinės teisės nuostatų dėl jų taikymo pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmais ar neveikimu, kai dėl nepagrįstų Sąjungos bendrojo biudžeto išlaidų padaroma arba gali būti padaryta žala šiam biudžetui. Taigi tam, kad toks pažeidimas būtų padarytas, turi būti įvykdytos trys sąlygos, t. y. turi būti pažeista taikytina teisė, turi būti ekonominės veiklos vykdytojo veiksmai ar neveikimas, dėl kurių padarytas šis pažeidimas, ir turi būti padaryta reali ar potenciali žala Sąjungos biudžetui (pagal analogiją žr. 2020 m. spalio 1 d. Sprendimo *Elme Messer Metalurgs*, C-743/18, EU:C:2020:767, 50 ir 51 punktus ir 2023 m. birželio 8 d. Sprendimo *ANAS*, C-545/21, EU:C:2023:451, 27 ir 29 punktus).

24 Pirmoji sąlyga susijusi ne tik su pačių Sąjungos teisės nuostatų, bet ir nacionalinės teisės nuostatų, kurios taikomos Sąjungos struktūrinių fondų remiamiems veiksmams ir kuriomis taip prisidedama prie Sąjungos teisės, susijusios su šių fondų finansuojamų projektų valdymu, įgyvendinimu (2020 m. spalio 1 d. Sprendimo *Elme Messer Metalurgs*, C-743/18, EU:C:2020:767, 52 punktas ir 2023 m. birželio 8 d. Sprendimo *ANAS*, C-545/21, EU:C:2023:451, 30 punktas).

25 Dėl antrosios sąlygos, t. y. kad atitinkamas pažeidimas turi būti padarytas ūkio subjekto veiksmais ar neveikimu, pažymėtina, kad Reglamento Nr. 1303/2013 2 straipsnio 37 punkte „ekonominės veiklos vykdytojas“ apibrėžiamas kaip bet kuris fizinis ar juridinis asmuo ir bet kuris kitas subjektas, dalyvaujantis įgyvendinant fondų paramą, išskyrus valstybę narę, vykdančią valdžios institucijos įgaliojimus.

26 Pagal trečiąją sąlygą reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojui pažeidus taikytiną teisę „padaroma ar būtų padaryta“ žala Sąjungos bendrajam biudžetui. Iš paties šio reglamento 2 straipsnio 36 punkto teksto, visų pirma iš žodžių junginio „padaroma ar būtų padaryta“, matyti, kad jeigu dėl „pažeidimo“, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, nereikia įrodyti konkretaus finansinio poveikio Sąjungos biudžetui, taikytinų taisyklių nesilaikymas yra „pažeidimas“, jeigu negalima atmesti galimybės, kad šis pažeidimas turėjo įtakos atitinkamo fondo biudžetui (2017 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere*, C-408/16, EU:C:2017:940, 60 ir 61 punktai ir 2023 m. birželio 8 d. Sprendimo *ANAS*, C-545/21, EU:C:2023:451, 38 punktas).

27 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad „pažeidimu“, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 1303/2013 2 straipsnio 36 punktą, gali būti laikomas tik pažeidimas, dėl kurio „padaroma ar [gali būti] padaryta“ žalos Sąjungos biudžetui. Taigi pagal šią nuostatą draudžiama, kad bet koks Sąjungos teisės ar nacionalinės teisės, taikytinos veiksmams, finansuojamiems iš Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, pažeidimas būtų laikomas automatiškai darančiu žalą Sąjungos biudžetui arba galinčiu jam daryti žalos, neatsižvelgiant į tokio pažeidimo poveikį Sąjungos biudžetui.

28 Antra, kiek tai susiję su finansinės pataisos sumos nustatymu, iš Reglamento Nr. 1303/2013 143 straipsnio 1 ir 2 dalių matyti, kad valstybės narės pirmiausia turi nustatyti pavienius ir sisteminius pažeidimus ir atlikti proporcingas finansines pataisas, susijusias su veiksmuose arba veiksmų programose nustatytais pažeidimais. Šios pataisos apima viso valstybės įnašo arba jo dalies, skirtų veiksmų programai, panaikinimą taikant kriterijus, susijusius su pažeidimų pobūdžiu, jų sunkumu ir atitinkamo fondo finansiniais nuostoliais.

29 Be to, iš Reglamento Nr. 1303/2013 144 straipsnio 1 ir 2 dalių matyti, kad jei Komisija padaro išvadą, jog valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal šio reglamento 143 straipsnį, ji turi atlikti finansines pataisas ir panaikinti visą Sąjungos įnašą į atitinkamą veiksmų programą ar jo dalį, remdamasi atskirais nustatytais pažeidimų atvejais ir atsižvelgdama į tai, ar jie yra sisteminiai. Kai neįmanoma tiksliai apskaičiuoti iš fondų mokėtinos neteisėtų išlaidų sumos, Komisija, laikydamasi proporcingumo principo, taiko fiksuoto dydžio arba ekstrapoliuotą finansinę pataisą, visų pirma atsižvelgdama į pažeidimo pobūdį ir sunkumą. Šiuo tikslu Komisija gali nustatyti Sąjungos ar nacionalinės teisės pažeidimams, kurie turi būti kvalifikuojami kaip „pažeidimai“, kaip jie suprantami pagal minėto reglamento 2 straipsnio 36 punktą, taikomą fiksuoto dydžio pataisų normų skalę.

30 Valstybės narės taip pat gali nustatyti tokią fiksuoto dydžio pataisų normų skalę remdamosi Reglamento Nr. 1303/2013 143 straipsniu, siejamu su jo 120 konstatuojamąja dalimi, kad, „laikantis proporcingumo principo“, užtikrintų teisinį saugumą.

31 Siekdamos patikslinti kriterijus, taikomus finansinėms pataisoms, atliekamoms remiantis fiksuoto dydžio pataisų normų skale, valstybės narės gali atsižvelgti į tokį dokumentą, kaip 2019 m. Komisijos gairės, net jeigu jos joms nėra privalomos. Šių gairių 1.1 punkte rekomenduojama, kad valstybių narių valdžios institucijos, „ištaisydamos pažeidimus, nustatytus jų pačių tarnybų, taikytų šiose gairėse nustatytus kriterijus ir finansinių pataisų normas“ (pagal analogiją žr. 2023 m. birželio 8 d. Sprendimo *ANAS*, C-545/21, EU:C:2023:451, 45 punktą).

32 Iš minėtų gairių 1.4 punkto matyti: kai neįmanoma tiksliai apskaičiuoti finansinio poveikio atitinkamai rinkai, taikant Reglamento Nr. 1303/2013 144 straipsnio 1 dalyje numatytą 5 %, 10 %, 25 % arba 100 % fiksuoto dydžio finansinės pataisos normą vis dėlto reikia atsižvelgti į nustatyto pažeidimo pobūdį ir sunkumą ir į dėl to Fondui atsiradusius finansinius nuostolius, kad tokia taikoma norma atitiktų proporcingumo principą (pagal analogiją žr. 2023 m. birželio 8 d. Sprendimo *ANAS*, C-545/21, EU:C:2023:451, 46 punktą).

33 Be to, nors Komisija ir valstybės narės gali remtis fiksuoto dydžio pataisos normų skale, vis dėlto galutinei taikytinai pataisos sumai nustatyti būtinas individualus ir išsamus nagrinėjimas, kurį atliekant turi būti atsižvelgta į visus konstatuotą pažeidimą apibūdinančius ypatumus, palyginti su elementais, į kuriuos buvo atsižvelgta nustatant šią skalę ir kurie gali pateisinti didesnės arba, priešingai, sumažintos pataisos taikymą (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 14 d. Sprendimą *Wrocław – Miasto na prawach powiatu*, C-406/14, EU:C:2016:562, 48 ir 49 punktus).

34 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad iš principo finansinės pataisos dydis neturi būti nustatomas automatiškai, remiantis vien iš anksto nustatyta fiksuoto dydžio pataisos normų skale.

35 Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų taikymas praktiškai reiškia, kad bet koks viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas yra „pažeidimas“, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 1303/2013 2 straipsnio 36 punktą, už kurį turi būti automatiškai taikoma skalėje nustatyta

fiksuoto dydžio pataisa, reikia priminti, kad pagal Sąjungos teisę atitinkančio nacionalinės teisės aiškinimo principą nacionaliniai teismai, be kita ko, privalo atsižvelgti į visą vidaus teisę ir taikyti joje pripažintus aiškinimo metodus, siekiant užtikrinti visišką Sąjungos teisės veiksmingumą ir priimti ja siekiamą tikslą atitinkantį sprendimą (šiuo klausimu žr. 2012 m. sausio 24 d. Sprendimo *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 27 punktą ir 2015 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Klausner Holz Niedersachsen*, C-505/14, EU:C:2015:742, 34 punktą).

36 Taigi nacionalinis teismas negali pagrįstai manyti, jog negali išaiškinti nacionalinės teisės nuostatos taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, vien dėl to, kad ši nuostata nuolat buvo aiškinama taip, kad ji nesuderinama su šia teise, arba kad ją taip taiko kompetentingos nacionalinės institucijos (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 19 d. Sprendimo *DI*, C-441/14, EU:C:2016:278, 34 punktą ir 2020 m. kovo 4 d. Sprendimo *Telecom Italia*, C-34/19, EU:C:2020:148, 61 punktą).

37 Vis dėlto ši Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo pareiga ribojama bendraisiais teisės principais, įskaitant teisinio saugumo principą, ir negali būti pagrindas nacionalinę teisę aiškinti *contra legem* (žr., be kita ko, 2014 m. sausio 14 d. Sprendimo *Association de médiation sociale*, C-176/12, EU:C:2014:2, 39 punktą ir 2021 m. sausio 21 d. Sprendimo *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 62 punktą).

38 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi, pirma, išnagrinėti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai iš tikrųjų gali būti aiškinami taip, kad pažeidimais, kaip jie suprantami pagal Reglamento Nr. 1303/2013 2 straipsnio 36 punktą, gali būti laikomi tik tie Sąjungos teisės ar nacionalinės teisės pažeidimai, kurie daro ar gali padaryti žalos Sąjungos biudžetui. Antra, jis turi nustatyti, ar pagal šias teisės nuostatas leidžiama atsižvelgti, be kita ko, į pažeidimo pobūdį ir sunkumą ir taikyti „proporcingą pataisą“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 143 straipsnio 2 dalį.

39 Tuo atveju, jei paaiškėtų, kad toks Sąjungos teisę atitinkantis aiškinimas neįmanomas, dar reikia priminti, kad kiekvienas nacionalinis teismas, į kurį kreiptasi pagal jo jurisdikciją, pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą bendradarbiavimo principą privalo netaikyti jokios nacionalinės teisės nuostatos, prieštaraujančios tiesiogiai taikomai Sąjungos teisei, kaip antai reglamento nuostatoms, ir taip apsaugoti šiuo reglamentu privatiems asmenims suteikiamas teises (šiuo klausimu žr. 2010 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, 55 punktą ir 2021 m. sausio 21 d. Sprendimo *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 31 ir 63 punktus).

40 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1303/2013 143 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias bet koks viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas yra „pažeidimas“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 2 straipsnio 36 punktą, dėl kurio automatiškai taikoma finansinė pataisa, kurios dydis nustatomas pagal iš anksto nustatytą fiksuoto dydžio pataisos normų skalę.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

41 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, 143 straipsnio 2 dalis

turi būti aiškinama taip:

pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias bet koks viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas yra „pažeidimas“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 2 straipsnio 36 punktą, dėl kurio automatiškai taikoma finansinė pataisa, kurios dydis nustatomas pagal iš anksto nustatytą fiksuoto dydžio pataisos normų skalę.

Parašai.